

**DN. DVRANDI|| à Sancto Portiano, in Senten=||tias
Theologicas Petri Lombardi|| Commentariorum libri||
quatuor.||**

Durandus <de Sancto Porciano>

Antverpiæ, 1567

Quæstio prima. Vtrum peccata proximorum parentum sint vel redundant
in filios.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72607)

& hoc apparet ex .7. Phy. vbi dicitur q̄ propria cōparatio secundum magis & minus est eorū quæ participant vnā formā secundum speciem, sed secundū alium gradū, sed si in animabus est inæqualitas quo ad essentias secundum per se factus & imperfectus, nobilior & ignobilior, inæqualitas talis esset in eadē specie, & secundum intentionē, quia in formis excepta quantitate non est alius gradus, nisi secundum intentionē, ergo secundū formas substantiales esset dare magis & minus, & sic vnus ignis diceretur magis ignis q̄ alius, & vnus homo magis homo quā alius, quod nullus dicit: & est contra Philosophum in prædicatione: & vbiq̄ legitur de hac materia.

9 Secundo quia in formis substantialibus si esset talis gradus, hoc esset vel ex parte subiecti, vel ex parte agētis, vel ex parte dispositionū præcedentiū, vel concomitantū introductionē formæ substantialis in materia: nō ex parte subiecti, quia materia in qua immediatē recipitur forma substantialis cuiuscunq̄ rei generabilis & corrigibilis, non habet gradus inæqualitatis, ratione quorū possit esse inæqualitas in formis. Nec ex parte agētis, quia diuersitas agētis vel esset secundum speciem, vel secundum numerum. Si secundum speciem illa per se non causeret diuersitatem nisi secundum speciem, & nō secundum magis & minus in eadem specie, de qua nunc quærimus. Si verō diuersitas agētis esset solum secundum numerum, vel illa agentia essent æqualia, & sic non causerent nisi æquales effectus, vel essent inæqualia & differentia secundum magis & minus, & tunc quærendum esset de causa istius differentie, quia vel esset ex parte subiecti, vel ex parte agētis, vel dispositionum, sicut prius, & procederet in infinitum, quod est inconueniens.

10 Nec ex diuersitate dispositionū, ex qua tamē tenentur oppositi, sumunt probabilius argumentū, dicentes q̄ actus actiuorum sunt in patiente & disposito, propter quod cum materia plus & minus disponatur, recipitur in ea forma perfectior, vel imperfectior. Vnde in corpore melius disposito recipitur anima nobilior, & in corpore minus disposito recipitur ignobilior. Istud autē nō valet: quia si ex parte dispositionum esset inæqualitas formarum substantialium non minus, imō magis esset ex parte dispositionum existentium in materia cum forma, quā ex parte dispositionum præcedentiū introductionē formæ, quia illæ corrumpuntur in aduentu formæ sicut earum subiectum. Nunc est ita, q̄ ex parte dispositionum concomitantium formam in materia, nō potest argui aliquid inæqualitas formarū substantialium. Alioquin cum in eodem supposito pro alio & alio tempore sint dispositiones inæquales, sequeretur q̄ alio & alio tempore forma substantialis esset nobilior & ignobilior, quod est absurdum, ergo ex parte dispositionum nō potest argui talis inæqualitas formarum. Item dispositiones materie nō redundant in formam quæ nō educitur de potentia materie, nisi forte quantum ad operationes in quibus indiget materia seu corpore. Sed anima humana ponitur esse talis forma quæ non dependet quantum ad esse à corpore, nec educitur de potentia materie, quanuis dependet ea à corpore, quantum ad aliquas operationes sensitivas & vegetatiuas, & quantā ad intellectuam, prout vitur corpore vt obiecto: ergo ex diuersitate dispositionum materie vel corporis potest solum argui diuersitas animarum quantum ad prædictas operationes, & non quantum ad essentias.

11 Ad primū argumentū dicendū q̄ diuersitas operationū intellectus est ex diuersitate corporis. Et cū dicitur q̄ nō, quia phantasia eodē modo disposita in diuersis, &c. vnus intelligit melius altero. Dicendū q̄ phantasia eodem modo disposita in diuersis dispositione innata, & dispositione acquisita per exercitiū & doctrinā, & studiū, ex quibus generatur in viribus sensitivis apprehensivis habitus, licet ille habitus propriē nō dicatur virtus & presentato eodē obiecto, non est probabile q̄ vnus melius intelligat illud obiectū q̄ alius. Et si quis dicat oppositū cum nō probetur eadem facilitate contemnitur, qua dicitur.

12 Ad secundum scilicet argumentū patet responsio ex supradictis.

Sententia huius distinctionis. XXXIII.
in generali & speciali.

Prædictis ad idē videtur. Superius determinauit Magister de peccati originalis translatione & remissione. Hic determinat de eius aggravatione & vnitate, & multitudine. Et diuiditur in duas. Primo inquit vtrum peccatum proximorum parentum imputetur paruulis quo ad culpam. Secundo vtrum quoad poenam. Secunda ibi, Et licet patris peccatum. Prima diuiditur in tres. Primo inquit de peccati originalis vnitatem, opponendo ad vtramque partē, & veritatem determinando. Secundo inquit de peccati primi parentis grauitate. Tertio de eius remissione. Secunda ibi, Hic quæritur solet vtrum peccatum. Tertia ibi, Si verō quæritur an illud peccatum. Et hæc est sententia & diuisio lectionis in generali.

2 IN Speciali sic procedit, & quærit primo, vtrum peccatum aliquorum parentum, vel omnium imputetur paruulis, sicut peccatum primi parentis. Et probat primo q̄ sic, scilicet quod eis imputetur peccata proximorum parentum. In generatione per autoritates Aug. ex verbo Exodi, vbi dicitur q̄ Deus visitat peccata parentum in filios, & sic plura peccata poterunt contrahere ab origine. Item probat hoc, quia peccatū originale in scriptura pluraliter significatur, Psal. Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum, & in peccatis. Item ex multitudine peccatorum Adæ, quia plura peccata fuerunt in peccato Adæ, quia omnia transferunt, & quia parentum proximorum peccata paruulis imputantur. In contrarium arguitur, quia sic sequeretur q̄ paruulorum poena nō esset mitissima, quia non habent nisi originale, cuius contrarium dicit Aug. Et quia Aug. videtur dicere q̄ plura peccata sint ab origine, ostendit Magister quod Aug. super hoc indeterminate fuit locutus. Et subdit quod hoc non obstat: quia peccatum originale in sacra scriptura pluraliter nominatur, vt ibi: Ecce enim in iniquitatibus, &c. quia ibi ponitur pluraliter pro singulari, sicut e conuerso: aliquando ponitur singulariter pro plurali, vt declarat per exempla. Postea quærit, vtrum peccatum Adæ fuerit grauius ceteris peccatis. Et ostendit q̄ quibusdam visum est grauius esse, eo quod maius nocumentum ex eo prouenit, quia in eo bona naturalia corrumpuntur, quia in eo sicut in principio consistebat tota natura. Postea quærit, vtrum istud peccatum Adæ fuerit dimissum. Et respondet quod sic, per poenitentiam, non tamen propter hoc paradidit corporalem recuperari. Vltimo quærit, cum peccata parentum, excepto primo parente, non redundant in filios, secundū illud, filius non portabit iniquitatem patris, quomodo est verum illud quod scriptura dicit, quod peccata parentum visitantur in filios vsq̄ ad tertiam & quartam generationem. Et respondet q̄ illud intelligitur de filiis qui imitantur peccata parentum, qui puniuntur non pro peccatis parentum, sed pro peccatis propriis, in quibus imitati sunt malitiā parentum. Et ideo facit mentionem de tertia & quarta generatione, quia vsq̄ ad illam generationē consueuerunt filii parentes videre, & eorum malitiā imitari. Et tangit etiam mysticam expositionem, quæ patet in littera.

QVÆSTIO PRIMA.

Vtrum peccata proximorum parentum redundant in filios.

Tho. 1. 2. q. 81. ar. 2. & q. 87. ar. 8.

Circa distinctionem istam primo quæritur, vtrum peccata proximorum parentum redundant in filios. Et videtur quod sic, quia in habentibus symbolum facilius est transitus (vt dicitur primo de generatione.) Sed maior est conuenientia prolis ad patrem proximam, quā ad remotum, cum ergo peccatum parentum proximorum redundant in filios, videtur q̄ peccata proximorum parentum magis redundant in eos.

2 Item peccatum Adæ transit in nos, quia in ipso eramus dum peccauit, sed eodem modo sumus in proximis parentibus antequam generemur, sicut in Adam fuimus, ergo &c.

3 IN CONTRARIUM est, quia qui non potest transfundere iustitiam, nec culpam. Sed proximus pater non potest transfundere iustitiam, ergo nec culpam.

4 RE:

RESPONSIO. Ex titulo questionis, & ex argumentis factis ad utramque partem clare patet quod questio ista nullo modo querit de Adam, vtrum ab ipso transeat in nos aliquid peccatum. de hoc enim in precedentibus questionibus satis dictum est, fed intelligitur hæc questio solum de peccatis proximorum parentum, & omnium aliorum ab Adam quantumcumque remotorum vtrum redundent in posteros.

Ad quod dicendum quod peccata parentum redundare in filios potest intelligi dupliciter, scilicet quoad culpam, vel quoad poenā, si quoad culpā adhuc dupliciter, vel quoad culpam actualem, vel quoad culpā originalem, si quoad culpam actualem, sic peccatum cuiuscunque parentis, etiam Adæ non transit in filium, nisi per imitationem in quantum filius est imitator paternorum scelerum agendo similia quæ vidit vel nouit patrem egisse. Quod patet sic, peccatum actuale patris non potest redundare in actuale peccatū filii, nisi quia eadem actio numero quæ est patris sit ab ipso in filio, vel quia similis actio peccati quæ præcessit in patre consequenter est in filio. Primum non potest esse, quia in creaturis actio manens in agente numeratur numeratione suppositiua, pater autē & filius distinguuntur secundum suppositum, ergo impossibile est quod actio peccati eadem secundum numerum sit in patre & filio, saltem quoad actionē immanentē, in qua principaliter consistit peccatū. Et idem est de actione transiente in materiā exteriorē salte quoad paruulum recenter natam, in quo non potest esse executio talis actionis. Relinquitur ergo quod actuale peccatū patris non potest redundare in actuale peccatū filii, nisi quia talis actio peccati quæ præcessit in patre tanquā in exemplari consequenter est in filio imitante scelus paternū, & hoc habet locū solum in adultis. Si verō peccatū patris dicitur redundare in filiū quoad culpā originalem, sic tenendum est quod nullum peccatū proximorum parentum, vel etiā primi parentis præter suū primum peccatum traducitur seu deriuatur ad filios.

Ad cuius euidentiā attendendū est quod siue peccatum originale sit idē quod reatus, siue nō, nunquā tamen esse sine reatu. Et ideo ad sciendū an peccata quorumcumque parentum transeat in filios per originē, videndum est qualiter redundent in eos quoad poenā & reatum poenæ. Est autē duplex poena, scilicet sensus & damni, poena sensus consistit in vera passione quæ est ex preceptione alicuius leuius, poena vero damni in carentia alicuius boni superadditi.

Quoad primam poenā filius non est reus peccati patris, nec iuste puniatur pro patre. Cuius ratio est, quia qui non comunicant in actione non debent comunicare in passione correspondente. Sed pater & filius (vt supponitur) non comunicant in actione culpæ, ergo non debent comunicare in passione correspondente, sed poena sensus consistit in vera passione, ergo &c. Et ideo si pater pro culpa sua cruciatur, mutilatur, vel fustigatur, nihil horū debet pari filius adultus vel paruulus. Si verō loquamur de poena damni, adhuc talis est duplex, quia vel tale damnum consistit in priuatione boni habitū, vt cum aliquis priuatur hæreditate iam habita, aut in amissione boni nondum habitū, sed tamen debiti haberi. Primo modo peccatum patris nō redundat in filiū. Cuius ratio est, quia in eo nō debet filius puniri pro patre in quo est omnino distinctus a patre, quādo enim aliquid redundat de vno in aliū, hoc est ratione alicuius vnionis, sed in perfectione habita filius est omnino distinctus a patre, ergo &c. Et ideo si pater pro culpa sua exheredaretur filius emancipatus nō debet exheredari. Et eodem modo si Adam genuisset filiū anteq̄ peccasset filius ille per sequēs peccatum Adæ nō amiserit iustitiā originalem, nec consequentia ad ipsam: quod autē dictum est quod talis poena nō debetur filio pro peccato parentū intelligendum est de poena, prout ipsa est vindictiua culpæ, quia in quantum ipsa est medicina præbens exemplum aliis, seu cautelam contra reciduum, sic quandoque infligitur filio pro peccato patris.

Si autē loquamur de poena damni quæ consistit in amissione boni debiti haberi a filio, sed nondū habiti, sic filius potest iuste puniri pro patre, vel magis in patre. Cuius ratio est, quia quæ sunt vnum, vno actu tolluntur. Sed respectu boni habitū a patre & nō habitū a filio: sed tamē debiti haberi habere actu in patre & habere in potentia

in filio sunt vnum, quia propter hoc est debiti haberi a filio, quia est actu habitū a patre, vel salte vnū dependet ex altero, ergo ista simul & vno actu tolluntur. Et ideo cum pater ex culpa sua iuste priuatur, eo quod habuit filius in patre priuatur eo quod ex patre habere debebat, & hoc modo priuatur Adam per peccatū suū, ab eo quod acceperat pro se, & sua posteritate priuata est iuste tota posteritas.

Ex hoc patet propositum, scilicet quod peccata proximorum parentum, vel etiā primorum, scilicet Adæ & Eug (præter peccatū eorum primum) nō redundant in filios, quantum ad originalem culpā, quia cui nō est concessum vt transmitat ad filios aliquid donū, talis peccando nō potest transmittere ad eos defectum doni illius, sed nulli partem proximorū, nec etiā ipsi Adæ, postq̄ semel peccauit concessum est aliquid donum in posteros transmittendum, sed solum hoc fuit concessum primis parentibus anteq̄ peccarent, ergo nullus proximorū partem peccati potest transmittere in posteros defectum alicuius doni, nec etiā parentes primi nisi per suum primum peccatum, per quod amiserunt donum supernaturale sibi collatum pro se & sua posteritate: peccatum autē originale est carentia alicuius doni dirigitis ad salutem cū debito habendi ipsum, & dignitate seu reatu carēdi eo, ergo peccatum originale nō potest transfundi in posteros a proximis parentibus, vel remotis propter aliquod eorū actuale peccatum, sed solum propter primum peccatum Adæ.

Per hoc patet ad argumenta in contrarium, quia si fuisset proximis parentibus aliquid donū collatum pro se & posteritate si illud amiserunt per peccatū suū transfudissent in posteros illius doni defectum.

QUESTIO SECUNDA.

Vtrum peccatū originale in vnoquoque sit vnum, an plura.

Thom. 1. 2. q. 82. ar. 2.

Deinde queritur, vtrum peccatum originale in vnoquoque sit vnum, an plura. Et videtur quod sint plura: quia vnum non inclinatur nisi ad vnum, sed per peccatum originale inclinatur ad multa, quia per ipsum vnaquæque potentia inordinate fertur ad suum obiectum, ergo &c.

Item poena correspondet culpæ, sed peccati originalis sunt plures poenæ, scilicet mortalitas, passibilitas, & huiusmodi, ergo &c.

IN CONTRARIUM est, quia plura eiusdem speciei nō possunt esse in eodē subiecto (vt patet ex 5. Met.) Sed omnia peccata originalia sunt eiusdem speciei, ergo non potest esse nisi vnum in vno.

RESPONSIO. Sicut apparet ex præcedentibus peccatum originale includit reatum, seu debitum habendi iustitiā originalem qua quis iuste caret, esse autem iuste reum alicuius poenæ seu carentiæ alicuius boni prouenit ex aliqua culpa secundum cuius vnitatem vel pluralitatem reatus debet dici plures vel vnus. Cum igitur culpa ex qua filius reus caret iustitiā originali fuerit vna, videlicet peccatum primum primi parentis, patet quod iste reatus seu debitū carentiæ iustitiæ originali sit in vnoquoque tantum vnus, quantum est ex parte culpæ ex qua sumus rei. Quantum autē est ex parte subiecti, hoc est ex parte hominis qui dicitur reus, oportet reatu esse vnum, ex quo est ex vno, & in vno, quia sicut arguebatur, in vno subiecto non sunt plura accidentia eiusdem speciei differentia solum numero, ex parte autem poenæ, cuius alicuius reus est non oportet multiplicari reatum, quia iuste alicuius reus est plurium poenarū ex vno delicto maxime quantum ad poenas damni, sicut scriptū est, qui in vno peccauerit, multa bona perdet.

Ad primum arg. dicendum quod vnum nō inclinatur nisi ad vnum per se & directē, sed vnum potest inclinari ad multa, tanquā remouens prohibens, sicut cum eadem columna impedit graue superpositum ne descendat, & leue suppositum ne ascendat, remouens columnam facit leue ascendere, & graue descendere, eodem modo peccatū originale tollens gratiā a voluntate, & per consequens restituitudinē virtutum inferiorū ad rationem inclinatur ad multa per modum remouentis prohibens.

Ad secundum dicendum quod poena & si correspondeat culpæ secundum iustitiā estimationē dei infligentis